

Důsledky zvyšování minimální mzdy: Empirická evidence z České a Slovenské republiky

Tor ERIKSSON – katedra ekonomie, Aarhus School of Business, Århus (tor@asb.dk)
Mariola PYTLÍKOVÁ – katedra národohospodářská VŠB-TU Ostrava; CIM; katedra ekonomie,
Aarhus School of Business, Århus (marp@asb.dk)

Tento příspěvek je věnován důsledkům zvyšování úrovně minimální mzdy na zaměstnanost a mzdovou distribuci v podmínkách České a Slovenské republiky. Po počátečním poklesu v úrovni reálné minimální mzdy došlo v letech 1999–2001 k sérii prudkých nárůstů, a to v obou zemích. Konkrétně se nominální sazba minimální mzdy zvýšila o 38,5 %, 25,0 % a 11,0 % v letech 1999, 2000 a 2001. Podobná situace byla i na Slovensku, kde došlo k nárůstu o 20,0 % a 22,0 % v letech 1999 a 2000. To vše se děje v situaci, kdy diskuze na téma účinku minimální mzdy na trh práce ve světových akademických kruzích neustále vře.

Důsledky zvyšování úrovně minimální mzdy patří k tradičním ekonomickým kontroverzím na akademické půdě a nejen tam. Předpověď modelu pro dokonale konkurenční prostředí zní jasně: zavedení a nárůst minimální mzdy vedou k poklesu zaměstnanosti. Navíc, kromě poklesu zaměstnanosti mohou změny v úrovni minimální mzdy vést také k pohybu celého mzdového rozpětí (Grossmann, 1984). Tento efekt může samozřejmě ještě zvětšit sledované účinky na zaměstnanost. Opačná situace nastává v případě monopsonní firmy na trhu práce, která čelí rostoucímu sklonu nabídky práce. Vyšší mzdy totiž monopsonu umožní zaměstnat více pracovníků, a tím dochází k růstu zaměstnanosti. Vlivná kniha Carda a Kruegera (1995) vzbudila v posledních několika letech o monopsonistickou situaci opětovný zájem.

Většina současného empirického výzkumu se zabývala spíše nepatrnými změnami ve výši minimální mzdy; v důsledku toho bylo obtížné rozlišit vliv zvýšení minimální mzdy na zaměstnanost od jiných faktorů. Ze stejného důvodu lze jen obtížně zkoumat vliv na mzdovou distribuci. Existují však dvě patrné výjimky, a to práce Castillo-Freemanové a Freemanova (1991) a Ramy (2001), které se zabývají důsledky velkých a neočekávaných změn v úrovni minimální mzdy v Portoriku a Indonésii. Vzhledem k výraznému zvyšování úrovně minimální mzdy v České a Slovenské republice lze také náš příspěvek zařadit k pracím zabývajícím se velkými nárůsty minimální mzdy. Podle našich nejlepších vědomostí nebyl empirický výzkum v návaznosti na tak prudké zvýšení minimální mzdy v České a Slovenské republice doposud proveden.

Pro potřeby našeho výzkumu jsme použili obsáhlou statistickou databázi poskytující detailní informace o zaměstnancích a zaměstnavatelích v České a Slovenské republice. Tato databáze je zpracována podle stejné metodiky v obou zemích, a tudíž poskytuje prostor pro možná srovnání.¹

Regressní analýzy provedené v tomto příspěvku dokumentují, že zvýšení minimální mzdy mělo na mzdy významný vliv. Co se týče vlivu minimální mzdy na poptávku po práci, dává statistická evidence spíše smíšené výsledky. Na jednu stranu první významné zvýšení úrovně minimální mzdy v 1998–1999 se projevilo nárůstem v poč-

¹ Statistická data zpracovala soukromá společnost Trexima s. r. o. v rámci Informačního systému o průměrných výdělech (ISPV) prováděného pro Ministerstvo práce a sociálních věcí.

tu zaměstnaných, a to ve firmách zaměstnávajících relativně velký počet nízkopříjmových pracovníků. Tento výsledek je v souladu s vysvětlením monopsonistické síly. Druhé navýšení v úrovni minimální mzdy v 1999–2000 nemá na poptávku po práci téměř žádný vliv. Na druhou stranu, jestliže se podíváme na firmy z hlediska typu firmy – ziskové či neziskové – a z hlediska velikosti firem, obdržíme poněkud jiný obrázek než při pohledu agregovaném. Nejvýrazněji se rozdílný výsledek projevuje v případě malých firem, které se jeví jako vůči zvyšování minimální mzdy zranitelnější.

LITERATURA

- CARD, D. – KRUEGER, A. (1995): *Myth and measurement: the new economics of the minimum wage*. New Jersey, Princeton University Press, 1995.
- CASTILLO, A. – FREEMAN, R. (1991): Minimum Wages in Puerto Rico: Textbook Case of a Wage Floor? *NBER Working Paper*, no. 3759, 1991.
- GROSSMAN, J. B. (1983): The Impact of the Minimum Wage on Other Wages. *Journal of Human Resources*, vol. 18, Summer 1983, pp. 359–378.
- RAMA, M. (2001): The Consequences of Doubling the Minimum Wage: The Case of Indonesia. *Industrial & Labour Relations Review*, vol. 54, 2001, pp. 864–881

SUMMARY

JEL Classification: J3, H3

Keywords: labor market – minimum wage – employee-employer data – wages

Minimum-Wage Increases and Employment: Empirical Evidence from the Czech and Slovak Republics

Tor ERIKSSON – The Aarhus School of Business, Aarhus, Denmark (tor@asb.dk)

Mariola PYTLIKOVA – VSB-TU Ostrava, Czech Republic and the Aarhus School of Business, Aarhus, Denmark (marp@asb.dk)

Minimum wages were raised considerably in the Czech and Slovak Republic from 1999 to 2001. Using information from matched employee-employer data sets, we looked at the impact of minimum-wage hikes on both wages and employment. Our results suggest that although there was no evidence of substantial job loss given the minimum-wage hikes, the impact on firms' wages was rather significant, implying that a wage increase of a similar magnitude could well have a negative effect on employment, especially in smaller firms operating in competitive markets.